

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขตพื้นที่บางขุนนนท์

The Participation of people in disaster prevention and mitigation in Bang Khun Non Area

พงศ์พิรพิชญ์ วิวัฒนวานิช¹ และ เฉลิมพร เย็นเยือก²

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต^{1,2}

Pongpeerapich Vivatthanawanich¹ and Chalernporn Yenyuak²

Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University^{1,2}

E-mail: pimmz_26@hotmail.com¹

E-mail: chalernporn.y@rsu.ac.th²

Received: July 9, 2024; Revised: December 19, 2024; Accepted: December 27, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมดังกล่าว และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตบางขุนนนท์ โดยมีเป้าหมายในการเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตบางขุนนนท์จำนวน 120 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ การหาค่าจำนวนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานด้วยสมมติฐานสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า ระดับแรงจูงใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.400) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวมก็อยู่ในระดับสูงเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.636) โดยการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจร่วมกันมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, แรงจูงใจ

Abstract

The objectives of this study were to: (1) examine the level of motivation for community participation in disaster prevention and mitigation, (2) assess the level of community participation in disaster prevention and mitigation, and (3) analyze the correlation between motivation and community participation in disaster prevention and mitigation in Bang Khun Non District. The study aimed to provide recommendations for enhancing community involvement in disaster management. A quantitative research methodology was employed, with data collected from 120 residents of Bang Khun Non. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics through Pearson's correlation coefficient. The findings indicated that the overall motivation level for community participation was high (mean = 4.10, SD = 0.400). Similarly, the level of participation in disaster prevention and mitigation was also high (mean = 4.10, SD = 0.636), with the highest mean score observed for collaborative decision-making. The correlation analysis revealed a moderate to high relationship between motivation and community participation in disaster management, with a statistically significant level of 0.05.

Keywords: Community participation, Disaster prevention and mitigation, Motivation

บทนำ

การบริหารจัดการทั้งในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน มีเป้าหมายสำคัญร่วมกันประการหนึ่งคือ ต้องการสร้างความสามารถในการแข่งขันขององค์กรหรือหน่วยงาน ที่จะส่งผลต่อความเข้มแข็งของประเทศ ซึ่งการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น กลไกการบริหารงานของทุกองค์กร ต้องมีสมรรถนะการจัดการที่เข้มแข็ง มีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวหน้า มีความพยายามในการนำเทคโนโลยีสนับสนุนต่างๆ มาช่วยให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าองค์กรจะมีทรัพยากรอื่นที่เข้มแข็งเพียงพออย่างไร ก็

ไม่เทียบเท่าความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และยังระดับการมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างเข้มแข็งมากขึ้นเท่าใด ก็จะส่งผลทำให้ระดับความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้น เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และได้รับการยอมรับจากประชาชนรวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการนั้นด้วยซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้ามาร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาาร่วมกันพัฒนานั้นมีนักวิชาการให้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วม (Putti, 1987) โดย

Cohen and Uphoff (1980) ได้เสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) ว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ (Implementation) โดยเป็นการต่อเนื่องจากมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ แล้ว ในการดำเนินการนั้น สมาชิกมีการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้สามารถดำเนินการที่เหมาะสมได้หรือไม่อย่างไร การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) อันเกิดจากการดำเนินโครงการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลของการมีส่วนร่วมนั้นอย่างต่อเนื่อง (Evaluation) เพื่อเป็นการประเมินผลการดำเนินการร่วมกันว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าหรือไม่ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้วยการสนับสนุนและปฏิบัติด้วยดีจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ การให้การยอมรับจากสมาชิกทุกระดับ รวมถึงได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่ทำร่วมกันอย่างเหมาะสมเพียงพอ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีคุณค่า และยังเป็นการสะท้อนถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์กรหรือในชุมชน (Davis, 1977) ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง จะแสดงถึงระดับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในชุมชน อันจะส่งผลต่อความพึงพอใจที่จะเกิดขึ้นจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตชุมชนประการหนึ่ง

(Dubrin,1981) ซึ่งแนวทางดังกล่าวถือได้ว่าเป็นปัจจัยจูงใจสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

การมีส่วนร่วมที่สำคัญคือ มุ่งเน้นให้มีการการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ต้องมีการตัดสินใจร่วมกัน และมีการระดมความคิดความรู้ ระดมพลังงานในการปฏิบัติร่วมกัน มีความไว้วางใจกัน เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งแนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญที่มีความพยายามขับเคลื่อนในทุกภาคส่วน ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในแนวทางสำคัญเพื่อให้ประเทศไทยได้พัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการพัฒนาอย่างสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ เพื่อให้สังคมมีความสุข เป็นธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความสุขให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะมีหุ้นส่วนการพัฒนาใน 4 ภาคส่วนสำคัญคือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และ ภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นประชาชนคนไทยจากภาคส่วนต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศไทย และยังมีจุดลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นแบบแพร่กระจายไปในสังคมไทยอีกทางหนึ่งด้วย (วันฉัตร สุวรรณกิตติ, 2563)

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหลักการสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของประเทศดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น แต่อย่างไรก็ตาม อรรถัย กักพล (2552) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ในอดีตการมีส่วนร่วมของประชาชนมักหมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรงส่งผลให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีขอบเขตกว้างขึ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ที่หน่วยงานภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์นโยบายกระบวนการบริหารและตัดสินใจของชุมชนเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งเดียว นอกจากนี้ยังได้นักวิชาการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่างๆ อาทิ ปัญหาทางด้านสังคม เนื่องจากสังคมไทยยังเป็นที่ยังคงไม่ค้ำชูยอมรับฟังความคิดเห็นของคนที่มีความเห็นต่างสุดขั้ว หรือ ความเห็นของบุคคลที่มีตำแหน่งน้อยกว่า จึงอาจมุ่งเน้นความเห็น และแนวปฏิบัติของบุคคลเสียงส่วนใหญ่หรือผู้มีอำนาจ หน้าที่สูงกว่า จึงอาจทำให้ประชาชนไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นการที่บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมจึงต้องมีความเห็นหรือแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับเสียงส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีประชาชนที่คิดว่าตนไม่ได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงหรือทางอ้อม จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงอาจแสดงออกโดยการละเลย เพิกเฉย จากเหตุดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมของสังคมไทยยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ ดังนั้น การมีส่วนร่วม

ของชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องมีสมาชิกทุกฝ่าย ทุกระดับ ที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความคิด และความกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และจริยธรรม ร่วมกับความรับผิดชอบ โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล (จรรยาพรทอง-แสงอุทัย, 2559)

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่บางขุนนนท์ อันเนื่องจากพบว่าสาธารณภัยยังคงมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากความแปรปรวนของภูมิอากาศโลก ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทยจากสังคมชนบทไปสู่ สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีโอกาสดำรงชีวิตในพื้นที่เสี่ยงภัยมากขึ้นส่งผลให้เกิดผลกระทบจากสาธารณภัยในระดับที่รุนแรงเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภัยที่เกิดจากธรรมชาติ อาทิ วาตภัย อุทกภัย แล้ง ภัยหนาว รวมถึงภัยที่เกิดจากการกระทำของบุคคล เช่น อัคคีภัย อุบัติภัย การรั่วไหลของสารเคมีอันตราย หากประชาชนต้องการที่จะลดผลกระทบ และสร้างคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนของตน ซึ่งถือเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดย หน่วยงานต่างๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งมีหน้าที่ในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย จึงต้องเตรียมพร้อมต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยคือ การส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัย โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้

ความตระหนักในความปลอดภัย เพื่อพัฒนาศักยภาพ สังคม ท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับหลักการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในระดับสากลอีกด้วย จากที่มา และความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระดับแรงจูงใจและระดับการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และ ศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การทบทวนวรรณกรรม

แรงจูงใจ : ความหมาย และ ความสำคัญ

แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึงสิ่งที่ชักจูงใจ มีอิทธิพลและกระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรม เพื่อให้ไปถึงซึ่งจุดหมายที่ต้องการ อย่างไรก็ตามยังมีผู้ให้นิยามและความหมายเรื่องแรงจูงใจจำนวนมาก อาทิ สมยศ นาวิการ (2554) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจว่ามีความสำคัญต่อการบริหารงานมาก เพราะผู้บริหารจะต้องทำงานให้ประสบความสำเร็จได้โดยอาศัยบุคคลอื่น คนเป็นทรัพยากรที่มีชีวิต จิตใจ แรงจูงใจจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกของคนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อ การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าแรงจูงใจมีความสำคัญต่อ

ผู้บริหารเสมอ โดย แรงจูงใจสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือแรงจูงใจทางด้านร่างกาย และแรงจูงใจทางสังคม แรงจูงใจทางด้านร่างกายเป็นความต้องการทางด้านชีววิทยาของร่างกายด้านต่าง ๆ ส่วนแรงจูงใจทางสังคมเป็นความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อ การได้เป็นส่วนหนึ่งของ สังคมโดยต้องการชื่อเสียง ความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้แรงจูงใจยังแบ่งตาม เหตุผลของการ แสดงออกของพฤติกรรมได้อีก โดย แบ่งเป็นแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก ซึ่ง แรงจูงใจ ภายในปลูกฝังได้ยากกว่าและมีคุณค่า มากกว่าแรงจูงใจภายนอก เนื่องจากแรงจูงใจภายใน สามารถ ทำให้พนักงานสามารถประสบความสำเร็จในงานได้สูงกว่าแต่ก็เป็นการยากที่จะสร้างให้พนักงาน ปฏิบัติงานเกิดความรัก หักศนคติที่ดีต่องานที่ตนเองทำ อยู่ ตามทฤษฎี 2 ปัจจัย (Two factor motivation) โดย Herzberg (1990) ที่ได้เสนอว่า ปัจจัยจูงใจจะมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองที่แตกต่างหรือนอกเหนือเกินกว่าที่ คาดหวังจะทำให้บุคคลนั้น มีความรู้สึกพึงพอใจต่อการ ดำเนินการนั้น ๆ โดยได้จำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ

1) ปัจจัยจูงใจ (Motivating Factors) เป็น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงเพื่อจูงใจให้ คนชอบ และรักงานที่ปฏิบัติเป็นการกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสามารถสนองความต้องการภายในบุคคลได้แก่ 1.1) ความสำเร็จในการทำงาน หมายถึงการที่บุคคล ทำงานได้เสร็จสิ้น และประสบ ความสำเร็จอย่างดี สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รู้จักป้องกันปัญหาที่จะ เกิดขึ้น เมื่องานสำเร็จจึงรู้สึกพึงพอใจและปลาบปลื้ม ในความสำเร็จของงานนั้นๆ 1.2) การได้รับการยอมรับ

นับถือ หมายถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน เช่น การยกย่องชมเชย แสดงความยินดีการให้กำลังใจหรือ การ แสดงออกให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ 1.3) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติหมายถึง งานที่อาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำหาย น่าสนใจต้องลงมือทำหรือเป็นงานที่สามารถกระทำ ได้ตั้งแต่ต้นจนจบโดยลำพัง 1.4) ความรับผิดชอบ หมายถึงความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้ รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบหรือตัดสินใจ โดยไม่มีการตรวจหรือควบคุม อย่างใกล้ชิด 1.5) ความก้าวหน้า หมายถึงได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น การมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการฝึกอบรม

2) ปัจจัยห้า (Hygiene Factors) หรือปัจจัยอนามัย หมายถึง ปัจจัยที่จะห้าให้ แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลาถ้าไม่มีปัจจัยนี้จะทำให้บุคคลในองค์กรเกิดความ ไม่ชอบในงานขึ้นมา ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 2.1) เงินเดือนหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือสิ่งตอบแทนที่เกิดขึ้นนั้นเป็นที่พอใจสอดคล้องกับความคาดหวังของบุคคล 2.2) โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต นอกจากจะหมายถึงการที่บุคคล ได้รับการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งภายในหน่วยงานแล้ว ยังหมายถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับ ความก้าวหน้าในทักษะวิชาชีพด้วย

การมีส่วนร่วม

Cohen & Uphoff (1981) ได้จำแนกชนิดของการมีส่วนร่วมเอาไว้ 4 ประเภทได้แก่

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนด

ความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่ต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ (Implementation) ใน ส่วน ที่ เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ด้วยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและงบประมาณ และการขอความช่วยเหลือ

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ อันเกิดจากโครงการนั้นๆ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาการกระจายผลประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลโครงการ (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความคิดเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2566) ได้เสนอความหมายของสาธารณภัย (Disaster) ว่า

หมายถึง อคติภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง รวมถึงภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้นอันก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าสาธารณภัยเกิดขึ้นได้กับทั้งในระดับบุคคล รวมถึงระดับองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทุกภาคส่วน ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันก่อนที่สาธารณภัยต่างๆ จะเกิดขึ้น รวมถึงเมื่อเกิดขึ้นแล้วนั้น จะมีวิธีการบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นให้ลดลงให้ได้มากที่สุด และรวดเร็วที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการดังกล่าวให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ในเบื้องต้น หน่วยงานภาครัฐได้มีความพยายามในการดำเนินการด้วยการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติการให้การสนับสนุนและให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย หรือผู้ได้รับความเสียหาย ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่ให้ร่วมกันปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการให้มากที่สุด อันจะเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีคุณค่า

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปแนวคิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมสำหรับประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ว่า เมื่อบุคคลมีความคาดหวังหรือความต้องการขั้นพื้นฐานในระดับที่คิดว่าตนเองควรจะได้รับ รวมถึงเมื่อบุคคลระเบียบวิธีวิจัย

คาดหวังในสิ่งที่ต้องการว่าจะต้องได้รับนั้น ถือเป็นปัจจัยเหตุของแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลนั้นเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนเองต้องการและเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้วนั้น ในการดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมนั้น มีแนวปฏิบัติอย่างไร เพื่อสนับสนุนเสริมสร้างคุณภาพการมีส่วนร่วมให้เป็นไปอย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน ขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้เกิดคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนที่ดีอย่างยั่งยืนเป็นสำคัญ

ขอบเขตการวิจัย

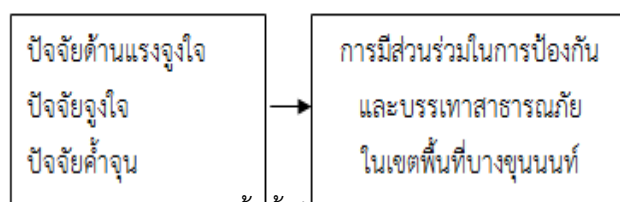
ขอบเขตด้านประชากร : มุ่งศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บางขุนนนท์ สำนักงานเขตบางกอกน้อย

ขอบเขตด้านเนื้อหา : ศึกษาเฉพาะด้านแรงจูงใจ ด้านปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ตามแนวคิดของ Herzberg (1990) และด้านการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981 อ้างถึงในสมบัติ นามบุรี, 2562)

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านแรงจูงใจของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่บางขุนนนท์

กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก

ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่บางขุนนนท์ จำนวน 10,340 คน (สำนักงานเขตบางกอกน้อย, 2566) ใช้วิธีการคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ G*power กำหนดระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากการคำนวณตามโปรแกรม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 111 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บเพิ่มเติมอีกจำนวน 9 คน รวมเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการไม่ใช้ความน่าจะเป็นแบบตามสะดวกจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 120 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามความน่าจะเป็นแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับแรงงใจของประชาชน และ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยผู้วิจัยได้ทำ

ผลการศึกษา
ตารางที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน

คุณลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	82	68.09
	หญิง	38	31.91
อายุ	น้อยกว่า 25 ปี	4	3.55
	25 - 45	77	63.83
	มากกว่า 45 ปี	39	32.62
สถานภาพ	โสด	48	39.72
	สมรส	71	58.87
	ม่าย / หย่าร้าง	2	1.42
การศึกษา	น้อยกว่าปริญญาตรี	29	24.11
	ปริญญาตรี	62	51.77
	สูงกว่าปริญญาตรี	29	24.11

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 82 คน (ร้อยละ 50.4) มีอายุระหว่าง 25-45 ปี จำนวน

การแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่บางขุนนนท์ จำนวน 30 คน แล้วนำมาค่าตอบที่ได้มาวิเคราะห์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = coefficient) ของ Cronbach (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ซึ่งเป็นระดับที่มีความเชื่อมั่นสูง จึงได้นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ค่าจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างแรงงใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยสถิติอนุมาณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

77 คน (ร้อยละ 63.83) มีสถานภาพสมรส จำนวน 71 คน (ร้อยละ 58.87) มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คน (ร้อยละ 51.77)

ผลการศึกษาความคิดเห็นระดับแรงจูงใจและระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตบางขุนนนท์ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ระดับแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตบางขุนนนท์

ระดับแรงจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านความสำเร็จในงาน	4.06	0.399	มาก	4
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.11	0.396	มาก	2
ด้านความชื่นชอบในการมีส่วนร่วม	4.10	0.401	มาก	3
ด้านความรับผิดชอบในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	4.15	0.405	มาก	1
ภาพรวม	4.10	0.400	มาก	

ผลสรุปการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่บางขุนนนท์ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.400) เมื่อพิจารณาตามรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ปัจจัยจูงใจในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.15 ค่า

เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.405) รองลงมาคือ ด้านปัจจัยจูงใจในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการได้รับความยอมรับนับถือ (ค่าเฉลี่ย 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.396) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้าน ปัจจัยจูงใจในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านความสำเร็จในการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ค่าเฉลี่ย 4.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.399)

ตารางที่ 3 สรุปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่บางขุนนนท์

	ปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล	อันดับ
1	ปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านความสัมพันธ์	4.05	0.387	มาก	3
2	ปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านกฎ ระเบียบ นโยบาย	4.14	0.422	มาก	1
3	ปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านความมั่นคง ปลอดภัย	4.10	0.410	มาก	2
	เฉลี่ยรวม	4.08	0.594	มาก	

ผลสรุปการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่บางขุนนนท์ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.594) เมื่อพิจารณาตามรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านกฎ ระเบียบ นโยบาย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.422) รองลงมาคือ ด้านปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านความมั่นคง ปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.410) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้าน ปัจจัยค้ำจุนในการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านความสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.387)

ตารางที่ 4 สรุปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่บางขุนนนท์

	การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	อันดับ
1	การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการร่วมตัดสินใจ	4.13	0.418	มาก	1
2	การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการร่วมดำเนินงาน	4.11	0.832	มาก	2
3	การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	4.10	0.692	มาก	3
4	การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการร่วมติดตามประเมินผล	4.06	0.603	มาก	4
	เฉลี่ยรวม	4.10	0.636	มาก	

ผลสรุปการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่บางขุนนนท์ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.636) เมื่อพิจารณาตามรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการร่วมตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.418) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการร่วมดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.832) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการร่วม

ติดตามประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 4.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.603)

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยสถิติทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจ กับการมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่บางขุนนนท์ พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทุกด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง โดย ปัจจัยด้านความรู้ด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตบางขุนนนท์ มีระดับความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .703$) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่บางขุนนนท์

แรงจูงใจ	r
ปัจจัยจูงใจด้านความสำเร็จ	.683
ปัจจัยจูงใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	.659
ปัจจัยจูงใจด้านการเข้าร่วมกิจกรรม	.669
ปัจจัยจูงใจด้านความรับผิดชอบ	.643
ปัจจัยด้านความรู้ด้านการมีความสัมพันธ์	.703
ปัจจัยด้านนโยบาย กฎ ระเบียบ	.690
ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัย	.669

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าระดับแรงจูงใจด้านความรับผิดชอบต่อในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.15) กล่าวได้ว่าประชาชนในพื้นที่บางขุนนนท์ มีความตระหนักและผูกพันต่อพื้นที่อาศัยของตน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นหรือเสริมแรงเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้

เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการร่วมตัดสินใจมีระดับสูงกว่าด้านอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.13) นั่นคือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ของตนได้ดี ทำให้สามารถร่วมตัดสินใจดำเนินการต่างๆ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่าง

เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีคุณค่า

ผลการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ระหว่างปัจจัยจูงใจในทุกด้าน ได้แก่ด้านความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านการได้รับการยอมรับนับถือในการมีส่วนร่วม ด้านความชื่นชอบในการมีส่วนร่วม และ ด้านความรับผิดชอบในการเข้ามามีส่วนร่วม กับ การมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่บางขุนนนท์ พบว่ามีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูงในทุกด้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) อยู่ระหว่าง 0.683 – 0.703 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า บุคคลจะมีความรู้สึกต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เมื่อรู้สึกว่าได้ได้รับการยอมรับ และ ได้รู้สึกภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน สังคม ได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดแรงจูงใจ โดย Herzberg (1990) ที่ได้เสนอว่า ความต้องการของคนในองค์กรหรือในสังคม หรือ การจูงใจจากการทำงานว่า ความพอใจในงานที่ทำ และความไม่พอใจในงานที่ทำไม่ได้มาจากปัจจัย กลุ่มเดียวกัน แต่มีสาเหตุมาจากปัจจัย 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) กับปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ การที่ประชาชนในชุมชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่บางขุนนนท์นั้น อาจเกิดจากการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมด้วยความให้เกียรติ ให้การยอมรับนับถือ ให้ความสำคัญกับผู้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชน ของส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้เกิด

ความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งทำให้ประชาชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมได้เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในงานที่เกิดขึ้น อีกทั้ง หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีความสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถของบุคคล จึงทำให้สามารถใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญนั้นให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง เกิดการยอมรับหรือเห็นด้วยกับความสำเร็จ ได้รับการชมเชย ยกย่อง ชื่นชม เชื่อถือไว้วางใจในผลงานหรือการดำเนินงานจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ อันเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความพึงพอใจในงานให้เกิดขึ้น และยังช่วยให้บุคคลรักและชอบงานที่ปฏิบัติอยู่ และทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากผลการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของติกขเวทย์ ก้อนแก้ว (2562) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนหน่วยงานเพื่อขับเคลื่อนค่านิยม EP SPIRIT ของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยจูงใจ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ผลกับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยความสำเร็จในการทำงานด้านลักษณะงานที่ชื่นชอบ และการได้รับการยอมรับนับถือ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนขององค์กรเพื่อขับเคลื่อนค่านิยมขององค์กร โดยความสำเร็จในการทำงานเกิดจากพนักงานแต่ละคนสามารถที่จะรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้ บรรลุเป้าหมายจากการทำหน้าที่ที่รับผิดชอบถือเป็นภาระทำหน้าที่เพิ่มเติมนอกเหนือไป จากหน้าที่หลัก ดังนั้น ปัจจัยดังกล่าวนี้จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร

อันเนื่องจากหากสมาชิกในองค์กรสามารถบริหารจัดการงานประจำหลักของตนได้ประสบความสำเร็จอันจะทำให้เกิดความท้าทายต่อการปฏิบัติงานในงานอื่นๆ ร่วมด้วย และปัจจัยด้านลักษณะงานที่ชื่นชอบ กล่าวคือ พนักงานมีความปรารถนาที่จะได้ทำงานใหม่ ๆ และพบเจอเพื่อนร่วมงานใหม่ ๆ และพึงพอใจที่ได้ทำงานที่ท้าทายความสามารถและจงใจให้อยากปฏิบัติ รวมถึงชื่นชอบในงานที่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของคนที่เข้ามาทำงานที่ตนชื่นชอบ เข้าร่วมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกับเรื่องของค่านิยมในองค์กรทั้งในงานและนอกงาน ด้วยเหตุนี้ คนที่จะทำงานเพื่อชุมชน หรือสังคมจะต้องพบปะผู้คนที่มีความหลากหลาย และทำงานร่วมกับคนจำนวนมาก และ จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ที่จะจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการสื่อสาร ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ กล่าวได้ว่า หากประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบในเขตบางขุนนนท์ ได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในชุมชน ที่มีลักษณะงานที่มีความท้าทาย มีความน่าสนใจ อีกทั้งได้รับการยอมรับนับถือ สะท้อนออกมาในเรื่องของการรู้สึกภูมิใจของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือชุมชนนั้น อีกทั้งการได้รับเลือกหรืออาสาสมัครเข้ามาทำงานเพื่อส่วนร่วม จะสะท้อนให้เห็นถึงความภูมิใจของแต่ละบุคคล รวมถึงยังได้รับการยอมรับนับถือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอีกด้วย ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรศึกษาถึงปัจจัยจุดใจเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อชุมชนเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่หรือในชุมชน ได้มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อชุมชน สังคมในพื้นที่ ผ่านกิจกรรมต่างๆ และยังเป็นการสร้างความรัก สามัคคี ระหว่างประชาชนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

2) ผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอันจะทำให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนได้เพิ่มมากขึ้นอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

3) ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมแนวคิดการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ถึง แนวคิด ขั้นตอน แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆจากประชาชนผู้รับบริการ นำเอาผลตอบรับที่ได้มาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาประเด็นเพิ่มเติมในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และ นำตัวอย่างกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) เพื่อนำมาเปรียบเทียบการดำเนินกิจกรรมของแต่ละหน่วยงาน และยังเป็นการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กรณีศึกษาระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น
อันจะทำให้เกิดการประยุกต์องค์ความรู้ เพื่อนำไปใช้ให้
เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้าน

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อหน่วยงานอื่น
และผู้สนใจต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2566). พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550.

<https://www.disaster.go.th/about/background>

จรูญ หยุทอง-แสงอุทัย. (2559). อุปสรรคและปัญหาของการมีส่วนร่วมในสังคมไทย.

<https://mgronline.com/south/detail/9590000114671>

ติกขเวทย์ ก้อนแก้ว. (2562). ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนหน่วยงานเพื่อ
ขับเคลื่อน ค่านิยม EP SPIRIT ของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)
(Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยมหิดล.

ถวิลดิษฐ์กุล. (2548). การมีส่วนร่วมแนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ปกรณ์ ศิริประกอบ. (2560). 3 พาราไดม์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิด ทฤษฎี และการนำไปปฏิบัติจริง. พิมพ์
ครั้งที่ 6, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันฉัตร สุวรรณกิตติ. (2563). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
และการปฏิรูปประเทศ. <https://planning.tu.ac.th/uploads/planning/pdf/plan/plan20.pdf>

สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 183-197.

สมยศ นาวิการ. (2554). ทฤษฎีองค์การ. บรรณกิจ 1991.

อรทัย กิกผล. (2552). คู่มือคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

Arnold, H.J., & D.C. Feldman. (1986). *Organizational Behavior*. Singapore: McGraw-Hill Inc.

Cohen, J. & Uphoff, D. (1980). *Participation's in Rural development seeking Clarity Through
Specficity*. World Development, 8 (3), 213-218.

Cohen, J. & Uphoff, D. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for
Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center
for international Studies*. Cornell University Press.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins Publishers.

Davis, L. E. (1977). Enhancing the Quality of Working Life: Developments in the United States.
International Labour Review, 116(1), 53-65.

Dubrin, A.T. (1981). *Human Relation : A Job Oriented Approach*. RestonPublishing.

- Fornaroff, A. (1980). *Community Involvement in Health System for Primary Health Care*. World Health Organization.
- Hackman, R.J., & Suttle, L.J. (1977). *Improving Life at Work: Behavioral Science Approach to Organizational Change*. Santa Monica, Goodyear Publishing
- Herzberg, F. (1990). *The Motivation to Work*. 2nd ed. John Wiley and Sons.
- Huse, E. F. & Cummings, T.G. (1985). *Organization Development and Change*. West Publishing.
- Mondy, R.W., & R.M. Noe. (1996). *Human Resource Management*. Prentice-Hall Inc.
- Putti, J. M. (1987). *Management: A Functional Approach*. McGraw-Hill.
- Schermerhorn, J.R., Hunt, J.G. & Osborn, R.N. (1991). *Managing. Organizational Behavior* (4 th ed.). John Willey and Sons.
- Swansburg, R. C. (1996). *Management and Leadership for nurse Managers*. Jones and Bartick.